

(Zádor István rajza.)

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Szerző: *Lengyel István*

Cím:

EGRESSY GÁBOR

Forrás: *150 éve született a magyar színjátszás nagy alakja*

Népnapadság

1958. Febr. 4.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Idő

"1958"

Személy

Helyszám

Lászlófalva messzi esik Rozsnyótól, a laszlófalvi tiszteletes 140 esztendőnek előtte mégis útnak indult hogy hazahozza Gábor fiát, aki Jánosi Kakas János társulatához szegődvén, immár másodsor cserélte fej a paplaki fészek biztonságát a vándorszínezet ekhós szekérével. Sikerült is hazavinni magával a fiút, de hiába: Egressy Gábor harmadszor is megszökött, hogy hivatását kövesse, s példamutató őse legyen mind a nagy magyar színészeknek, akik mélyen átérzik a valóságot, van bátorságuk és tehetségük koruk hőseit problémáikkal együtt hamisítatlanul, kendőzetlen hűséggel szólaltatni meg a közönség előtt. Ha daliásabb a termete, s hangja ke-

ményebben zeng, úgylehet — némi vetélytársához hasonlóan — Egressy is a külső hatáskeltés könnyebb megoldási formáját választja, s nem tanul, művelődik. Figyelte Kántorné, Déryné, Megyeri, Szentpétery s többi nagy kortársa művészi fejlődését, néhány garassal zsebében kétszer is Bécsbe hajózott, hogy szélesíthesse látókörét, megismerkedhessen a Burgtheater hírességeinek játéksztlusával.

Petőfi példaképének vallotta: „Szomjas lelkét lerészegíté művészetének édes illatával.” Kossuth nagy figyelemmel olvasta harcra sürgető nyílt levelét, s maga mellé vette, hogy együtt szervezzék a nép felkelését, majd Szeged és Csongrád megye kormánybiztosává nevezte ki. Világos után Kossuth Lajossal hagyta el az imádott hazát, s távollétében halálra ítélték. Két év teltén azután kegyelmet kapott.

Vörösmarty, Bajza, Petőfi, Gyulai voltak a kritikusi, Hívei a kor vezető elméi, a megújuló magyar szellemiség apostolai. Maga a világosan érthető, tiszta színpa-

di beszéd és a félreérthetetlen, egyszerű kifejezési mód hitvallója. Tisztelte ugyan a hagyományokat, de nem engedte, hogy visszafelé húzzák. A bátor újítók közül való volt.

Minden gondolata a magyar színjátszásé volt. Játszott, fordított, röpiratokat adott ki, a legjellemzőbbet és leghatásosabbat *Színház és Nemzet* címen. Színházi lapot is szerkesztett, rendezett, harcolt a magyar színművészet megújulásáért, a haladó szellemű színiakadémia felállításáért. Már nagy betegen fejezte be a *Színészet könyvét*, az első színházművészeti tankönyvet.

Nagyságát lemerhetjük határsárol, s abból is, hogy kora legna-

gyobb egyéniségei vallottak elhivatottsága mellett. Petőfi, a költőbarát egy ízben így ír róla: „Egressy minden nemben adott már kitűnőt, remeket, s ez a nagyság mértéke a művészetben úgy, mint a költészetben...”

Petőfi e kritikája a III. Richárd 1847. február 13-i bemutatójáról jelent meg az *Életképekben*. Egressy Gábor 40. évében járt akkor, teljében harcikedvének, folyvást fejlődő művészi erejének. S az emigráció, üldöztetés, kényszerű hallgatás éveiben művésze még mélyebbé, bensőségesebbé érlelődött. Már nemcsak szellemével értelmével igyekezett közeljutni a figurához, akit életre kelteni készült, hanem a sokat élt, tapasztalt nagy egyéniség férfias, meleg lírájával is. Minden gondolata, egész élete a magyar színjátszó művészeté volt. Halála is méltó életéhez: nyílt színen esett össze, a művészi alkotás lázában, a színpadi rivaldafényben. Valóban az utolsó pillanatig művészetének élt.

Lengyel István